

Wetsvoorstel afschaffen lijstencombinaties.

Het doel van de afschaffing van lijstencombinaties is dat deze niet leiden tot fusies van kleine partijen wat wel de bedoeling was sinds de invoering van de mogelijkheid tot combinaties in 1973. Maar in het advies van de kiesraad staat dat er sinds 2000 geen fusies hebben plaatsgevonden. Onduidelijk is dus wat er in de periode 1973-2000 heeft plaatsgevonden?

Het doel van deze combinaties is volgens de indieners van de motie om zetelwinst te behalen door partijen en dat zou dan oneigenlijk zijn met de oorspronkelijke bedoeling, maar wat is daar mis mee? In de laatste verkiezing hebben de PvdA en GL ook een lijstencombinatie aangegaan. En men heeft ook gepoogd verder met elkaar samen te werken, dat is legitiem en nuttig. Dat het mislukt is doet niet ter zake. Lijstencombinaties zijn ook te zien als verkenningen naar samenwerken.

Als partijen menen een lijstencombinatie aan te gaan dan betekent dat dat men elkaar kan verdragen in politiek opzicht en een verdere samenwerking niet uitsluit. Men kan verwachten dat een lijstencombinatie verdere consequenties moet hebben voor samenstellen van een kabinet of college. Dus zou men voor een periode van bijv. een jaar aan elkaar verbonden moeten blijven in politiek opzicht. Waarom is die optie niet onderzocht? Deze optie verhindert deels het aangaan van een lijstencombinatie, maar als die wel wordt aangegaan versterkt het de samenwerking en dat was juist het doel van de bestaande regeling. Bovendien wordt de lijstencombinatie dan juist ingezet als men meer samenwerking wil.

In een tijd waarin de grotere partijen als maar kleiner worden en er dus steeds meer partijen komen zijn pogingen omdat aantal terug te brengen gewenst. Dat kan en mag niet afgedwongen door rigoureuze maatregelen, zoals een kiesdrempel, omdat de bestaande evenredige vertegenwoordiging het beste is wat de democratie kent. Elke bestaande partij is in principe eens begonnen als een eenmanspartij. En een kiesdrempel had D66 in 2006 weggevaagd toen die partij slechts 3 zetels over had. Ook partijen als CU, SGP en 50+ hadden geen kans gehad, terwijl die nu juist de regering ondersteunen.

Het stemgedrag van mensen in 2012 die noch de VVD, noch de PvdA als grootste partij wensten gaf grote problemen omdat toen ineens bleek dat die twee samen de meerderheid kregen en samen gingen regeren tot schrik van vele kiezers.

Het aangaan van lijstencombinatie is voor de kiezer op zich wel helder en geen probleem omdat men dan een verwachting heeft van eventueel samenwerken na de verkiezingen. Maar dat die samenwerking na de verkiezing niet is vastgelegd is jammer. Wellicht dat de kiesraad nog eens bij verkiezingen een brochure moet uitbrengen om uit te leggen hoe een en ander werkt. Er is in het wetsvoornemen niet uitgelegd waarom lijstencombinaties moeten worden afgeschaft en het risico bestaat nu dat grote partijen er voordeel bij hebben omdat mogelijke fusies tussen kleine partijen minder makkelijk tot stand komen. Tenslotte is het iedereen duidelijk dat we niet met 20 en meer partijen moeten gaan werken, maar de vraag is wel waarom er zoveel kleine partijen bijkomen. Die vraag is veel essentiëler dan het afschaffen van een lijstenverbinding. De grotere partijen hebben kennelijk een beleid gericht op behoud van macht hoe dan ook tot stand gebracht, zoals tussen de politieke opponenten PvdA en VVD, een monsterverbond. Dit monsterverbond maakt de politiek niet duidelijker en doet het aantal dissidenten juist toenemen.

Grotere partijen hebben grote voordelen om zich beter te profileren in pers en radio en TV omdat zij vaak tot de regering of belangrijke oppositie behoren en dan meer zendtijd krijgen ook bij verkiezingsdebatten. Terwijl ze ook nog veel meer financiële subsidie van de overheid krijgen. Kleine partijen hebben het moeilijk in dit opzicht. Maar ook in het parlement is een eenmansfractie ongewenst omdat die weinig effectief is. Twee of meer is altijd veel beter door taakverdeling en onderlinge consultatie; dat is wel de ervaring van de laatste jaren met een en tweemansfracties. Dus een lichte bevoordeling van kleine partijen bij de verdeling van restzetels is dan gewenst, waardoor het systeem van Webster de voorkeur zou moeten krijgen.

Concluderend:

1. Trots Op Nederland is tegen het afschaffen van lijstencombinaties.
2. Trots op NL beveelt aan om te onderzoeken of een lijstencombinaties na de verkiezing ook nog werking moet behouden gedurende bijvoorbeeld een jaar.
3. Uitleg door kiesraad aan kiezer hoe lijstencombinaties werken.
4. Trots op Nederland is tegen een kiesdrempel.
5. Evenredige vertegenwoordiging in stand houden.

6. Het systeem Webster voor verdeling van restzetels is zeker te overwegen om kleine partijen een betere kans te geven, zo nodig is in iets aangepaste vorm.

was getekend 28 juli 2015

Rob van der Zee, voorzitter HB Trots op Nederland

Dr.Ir. Harry G bakker, hoofd Kenniscentrum Trots op Nederland